

Komainu

A *komainu*-t (狛犬), angolul gyakran oroszlánkutyáknak is nevezik. Oroszlánszerű szoborpárok, amelyek hagyományosan egy szentély bejáratát vagy kapuját őrzik, vagy a japán sintó szentélyek *honden*-je (belső szentély) előtt vagy azon belül vannak elhelyezve.

Szimbolikus jelentésük

A *komainu* (értelmezhető "koreai kutyaként") vagy a két *shishi* ("oroszlán") /*karajishi* ("kínai oroszlán") ikerpár a sintó szentélyek kapuórságához kapcsolódó tipikus kőből készült lények. A kutya- és oroszlánpárokat felcserélhetőnek tekintik.

A gonosz szellemek elűzésére szolgáló modern *komainu* szobrok kinézetre általában majdnem egyformák, de az egyiknek nyitva van a szája, a másiknak pedig zárva (vannak azonban kivételek, amikor mindkét *komainu* szája nyitva vagy zárva van).

A két formát *a-gyō*-nak (阿形, szó szerint "a" alak) és *un-gyō*-nak (吽形, szó szerint "un" alak) nevezik, vagy együttesen *a-un*-ként említik.

Az ikonográfia és a szimbolika importált, és nem a sintóizmusban honos. Az *a-un* szimbolika ugyanaz, mint ami a *Niō*-hoz, a két buddhista kapuőr istenséghez kapcsolódik.

Eredet

Ázsiában az oroszlánról azt tartották, hogy képes elűzni a gonoszt, ezért szokás szerint kapuk és ajtók őrzésére használták. A *komainu* erősen hasonlít a kínai őrző oroszlánokra, és valójában a Tang-dinasztia Kínájából származik. A kínai őrző oroszlánokra feltehetően az ázsiai oroszlánbőrök és oroszlánábrázolások voltak hatással, amelyeket a kereskedelem során hoztak be a Közel-Keletről vagy Indiából, olyan országokból, ahol az oroszlán létezett és az erő szimbóluma volt.

Egy Ming-kori őrző oroszlán a Tiltott Városban

Egy Qing-kori őrző oroszlánpár a Tiltott Városban.

A Selyemúton való szállítás során azonban a szimbólum megváltozott, és jellegzetes külsőt kapott. Az első indiai oroszlánszobor a Kr. e. 3. század körül jelenik meg egy Ashoka király által emelt oszlop tetején. A hagyomány később Kínába érkezett, ahol az őrző oroszlánna fejlődött, amelyet később Koreába, Japánba és Okinawára exportáltak. A *Nara*-korszakban (710-794), Ázsia többi részéhez hasonlóan, a pár mindig két oroszlánból állt. A 14. századig csak beltérben használták, és főként fából készültek. A *Heian*-korszakban (794-1185) például a fa- vagy fémpárokat súlyként és ajtótamasként használták, míg a császári palotában a paravánok vagy a kihajtható paravánok támasztására használták őket.

Heian-korszak

A *kara-inu* és az oroszlánok fából, majd később kőből készült ábrázolásainak kiállítása legkésőbb a *Heian*-korszak közepén (10. század) alakult ki, bár a pontos datálás bizonytalan.

Talán már a *Heian*-korszak elején (IX. század) megváltozott a hagyomány, és a két szobor kezdett más és más elnevezésű lenni. Az egyiknek nyitva volt a szája, és *shishi* (獅子, szó szerint 'oroszlán') néven emlegették, mivel erre az állatra hasonlított. A másiknak csukva volt a szája, inkább kutyára hasonlított, *komainu*-nak, azaz "*goguryeo* kutyának" nevezték, és néha egyetlen szarv volt a fején. Fokozatosan az állatok a szájuk kivételével ismét hasonlóak lettek, és végül mindkettőt *komainu*-nak nevezték.

Végül apotropaikus tárgyakká is váltak, amelyek buddhista templomokat, királyi palotákat, nemesi rezidenciákat vagy akár magánházakat is védtek. Egy ilyen kutyapár van festve a *Kamo-wakeikazuchi* szentély *honden* (belső szentély) homlokfalára, de az ilyen festett példányok ritkák, valószínűleg egyediek.

Egy számítás szerint a *komainu*-t csak a 14. század óta használják kültéren, Japánban is a szentélyek és templomok bejáratánál kötött ki az oroszlánkutya mellett. Japán esős időjárásának való kitettség elleni védelemként a *komainu*-t elkezdtek kőbe faragni.

Edo-korszak

Az *Edo*-korszaktól kezdve a *komainu*-kat a *sandō* („a szentélyhez vezető utak”) mellett kezdték elhelyezni, és most *sandō komainu*-ként (参道狛犬, "bejárati út *komainu*") kategorizálják. A jóval régebbi típust *jinnai komainu*-nak (陣内狛犬, 'a [szentély] területén belüli *komainu*') nevezik. Néha buddhista templomokban, nemesi rezidenciákon vagy akár magánházakban is megtalálhatóak.

参道狛犬, "bejárati út *komainu*"

陣内狛犬, a szentély területén belüli *komainu*

Az *Edo*-korszaktól (1603-1868) kezdve az oroszlánok vagy kutyák helyett más állatokat is használtak, többek között vaddisznókat, tigriseket, sárkányokat és rókákat.

Párhuzamok

Rókák az *Inari* szentélyeknél

A *komainu* téma egyik változata a róka, amely az *Inari* istenségnek szentelt szentélyek őrzőjeként van jelen. Japánban mintegy 30 ezer *Inari* szentély van, és mindegyiknek a bejáratát egy-egy róka szoborpár őrzi. Gyakran az egyik, néha mindkettő szájában egy-egy *sūtra* tekercs, kulcs vagy ékszer van (a *sūtra*k buddhista szövegek, ami az *Inari*-kultusz buddhista eredetéről tanúskodik).

A szobrok nem az állatok közmondásos rosszindulatát szimbolizálják, hanem a mágikus erejüket, amelyekről úgy tartják, hogy rendelkeznek. Az őrzőket néha megfestik, ilyenkor mindig fehér színűek. A fehér rókák a *kami* hírnökei, akiről néha úgy vélik, hogy maga is róka, és rókaként ábrázolják. Bár látható nemi szervek ritkán vannak, a bal oldali rókáról úgy tartják, hogy hímnemű, a jobb oldali pedig nőnemű.

A rókák gyakran viselnek vörös, votív mellvértet, hasonlóan más alakok szobraihoz: például a buddhista bódhiszattva, *Jizō* alakjához. Ebben az esetben azonban úgy tűnik, hogy a mellvérték pusztán rítusnak számítanak, amelynek eredete nem tisztázott.

Okinawai shīsā

Shīsā (シーサー). Olyan kőállatok, amelyek Okinawán a házak kapuját vagy tetejét őrzik, a *shishi* és a *komainu* közeli rokonai, olyan tárgyak, amelyek eredete, funkciója és szimbolikus jelentése közös. A nevük *shishi-san* (獅子さん, szó szerint 'Oroszlán úr') évszázados regionális változata.

A fordítás az alábbi írás felhasználásával történt: <https://en.wikipedia.org/wiki/Komainu>